Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Αποστολάκη Αλίκη

Ενότητα 3 «Το χρέος του Ιστορικού

Ο Πολύβιος (ποιος ήταν δες εδώ), γράφει ποιο είναι το χρέος του Ιστορικού εξ αφορμής του Α΄ πολέμου των Ρωμαίων και των Καρχηδονίων για την κατάκτηση της Σικελίας. Για αυτόν τον πόλεμο είχαν γράψει στο παρελθόν δύο ιστορικοί, ο Φιλίνος και ο Φάβιος. Ο Πολύβιος, όμως, τους κατηγορεί για έλλειψη αντικειμενικότητας επηρεασμένοι από τα φιλικά τους αισθήματα. Ο Φιλίνος υπέρ των Καρχηδονίων και ο Φάβιος υπέρ των Ρωμαίων.

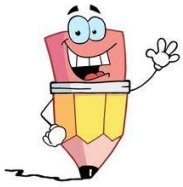

Ερωτήσεις αφόρμησης

1.Ποιους αρχαίους ιστορικούς γνωρίζετε;
2.Πώς φαντάζεστε τη διαδικασία καταγραφής των ιστορικών γεγονότων μιας περιόδου;

Επεξεργασία κειμένου

1.Ποιες είναι οι αρετές Του αγαθού άνδρα Σύμφωνα με τον Πολύβιο

πρέπει (δεῖ)

α) (εἶναι φιλόφιλος καί φιλόπατρις)

.....

.....

β)(συμμισεῖν τοῖς φίλοις τούς ἐχθρούς)

.....

.....

γ)(συναγαπᾶν τούς φίλους)

.....

.....

2.Ποια θα πρέπει να είναι η στάση του ιστορικού απέναντι στους εχθρούς του;

Πρέπει(χρή) (εὐλογεῖν καί κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις,ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσιν τοῦτο)

.....

.....

.....

3. Ποια πρέπει να είναι η στάση του ιστορικού απέναντι στους φίλους του;

Πρέπει (χρή)

(ἐλέγχειν καί ψέγειν τούς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶνἐπιτηδευμάτων ἁμαρτίαι τοῦθ' ὑποδεικνύωσιν)

.....

.....

.....

4.Πώς παρομοιάζεται η ιστορία, όταν λείπει η αρετή της αλήθειας;

(ὥσπερ γάρ ζῴου τῶν ὄψεων ἀφαιρεθεισῶν ἀχρειοῦται τό ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας τό καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελές γίνεται διήγημα)

.....

.....

.....

Άσκηση

1. τῷ βίῳ, τήν ἐπιείκειαν, τοῖς φίλοις, τούς ἐχθρούς, τῶν ὄψεων, τῆς ἀληθείας: Να κλίνετε τα ουσιαστικά, αφού πρώτα τα αναγνωρίσετε.
2. τόν ἀγαθόν: Να κλίνετε το επίθετο και στους δύο αριθμούς.
3. ἐλέγχειν, ψέγειν: Να γράψετε τα απαρέμφατα του Μέλλοντα και του Αορίστου

Λεξιλογική άσκηση

Να αναλύσετε τις παρακάτω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη

Λέξεις	**Α΄ συνθετικό**	**Β΄ συνθετικό**
φιλόπατριν		
συμμισεῖν		
ἀναλαμβάνη		
ὑποδεικνύωσιν		

καταλειπόμενον		
ἐκβάλλοι		

Για περισσότερες λεξιλογικές ασκήσεις πατήστε εδώ

Γραμματική

Α. Υγρόληκτα

Μονόθεμα	Διπλόθεμα
Ενικός αριθμός	
ὁ κλητήρ	ὁ ῥήτωρ
τοῦ κλητῆρος	τοῦ ῥήτορος
τῷ κλητῆρι	τῷ ῥήτορι
τόν κλητῆρα	τόν ῥήτορα
ὦ κλητήρ	ὦ ῥῆτορ
Πληθυντικός αριθμός	
οἱ κλητῆρες	οἱ ῥήτορες
τῶν κλητήρων	τῶν ῥητόρων
τοῖς κλητῆρσι	τοῖς ῥήτορσι
τούς κλητῆρας	τούς ῥήτορας
ὦκλητῆρες	ὦ ῥήτορες

Παρατηρήσεις: Τα υγρόληκτα κάνουν την κλητική ομοία με την ονομαστική

Εξαιρούνται: α) Τα βαρύτονα σε –ωρ, γεν.-ορος, που σχηματίζουν την κλητική με το ασθενές θέμα

β) Το ουσιαστικό ὁ σωτήρ γεν. τοῦ σωτῆρος

κλητ. ὦ σῶτερ

Β. Υγρόληκτα συγκοπτόμενα διπλόθεμα

Λέγονται έτσι γιατί συγκόπτουν (= αποβάλλουν) σε ορισμένες πτώσεις το –ε- του αδύνατου θέματος. Αυτά είναι:

ὁ πατήρ ἡ μήτηρ

ἡ θυγάτηρ

ὁ ἀνήρ ἡ γαστήρ(= κοιλιά)

ἡ Δημήτηρ

Ενικός αριθμός		
ὁ πατήρ	ἀνήρ	ἡ Δημήτηρ
τοῦ πατρός	ἀνδρός	τῆς Δήμητρος
τῷπατρί	ἀνδρί	τῇ Δήμητρι
τόν πατέρα	ἄνδρα	τήν Δήμητρα
ὦ πάτερ	ἄνερ	ὦ Δήμητερ
Πληθυντικός αριθμός		
οἱ πατέρες	ἄνδρες	----------
τῶν πατέρων	ἀνδρῶν	
τοῖς πατράσι	ἀνδράσι	
τούς πατέρας	ἄνδρας	
ὦ πατέρες	ἄνδρες	

Παρατήρηση:

Τα συγκοπτόμενα ονόματα σχηματίζουν την κλητική ενικού με το αδύνατο θέμα ανεβάζοντας τον τόνο στην αρχική συλλαβή:

ὦ πάτερ, ὦ μῆτερ, ὦ θύγατερ, ὦ ἄνερ, ὦ Δήμητερ

Εξαιρείται το ουσιαστικό ή γαστήρ ὦ γαστήρ

Γ. Σιγμόληκτα

Γ1. Κύρια ονόματα σε –ης γεν. –ους

Π.χ. ὁ Σωκράτης ὁ Ἀριστοφάνης

τοῦ Σωκράτους τοῦ Ἀριστοφάνους

Ενικός αριθμός

ὁ Σωκράτεσ- **δεν παίρνει κατάληξη & εκτείνει το βραχύ –ε- σε μακρό –η-**

ὁ Σωκράτης

τοῦ Σωκράτεσ-ος **το –σ- ανάμεσα σε δύο φωνήεντα αποβάλλεται & τα δύο φωνήεντα συναιρούνται σε –ου.**

τοῦ Σωκράτους

τῷ Σωκράτεσ-ι **το –σ- αποβάλλεται. Ακολουθεί συναίρεση των δύο φωνηέντων σε -ει**

τῷ Σωκράτει

τόν Σωκράτεσ-α **το –σ- αποβάλλεται. Ακολουθεί συναίρεση των δύο φωνηέντων σε -η**

τόν Σωκράτη

ὦ Σωκράτεσ- **δεν παίρνει κατάληξη & ανεβάζει τον τόνο**

ὦ Σώκρατες

Πληθυντικός αριθμός

οἱ Σωκράται
τῶν Σωκρατῶν
τοῖς Σωκράταις
τούς Σωκράτας
ὦ Σωκράται

στον πληθυντικό [1]
κλίνονται κατά την Α΄ κλίση

Γ2. Κύρια ονόματα σε -κλῆς γεν.-κλέους

Π.χ. ὁ Περικλῆς ὁ Σοφοκλῆς

τοῦ Περικλέους τοῦ Σοφοκλέους

Ενικός αριθμός

ὁ Περικλεεσ- δεν έχει κατάληξη εκτείνει το βραχύ -ε- σε –η-. Ακολουθεί συναίρεση του ε+η=ῆ ὁ Περικλῆς

τοῦ Περικλεεσ-ος το –σ- αποβάλλεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα. Ακολουθεί συναίρεση ε+ο=ου τοῦ Περικλέους

τῷ Περικλεεσ-ι το –σ- αποβάλλεται. Ακολουθεί συναίρεση ε+ει=εῖ τῷ Περικλεῖ

τόν Περικλεεσ-α το –σ- αποβάλλεται. Ακολουθεί συναίρεση ε+α=α τόν Περικλέα

ὦ Περικλεεσ- δεν έχει κατάληξη, τα δύο ε συναιρούνται & ο τόνος ανεβαίνει ε+ε=ει ὦ Περίκλεις

Πληθυντικός αριθμός

οἱ Περικλεῖς
τῶν Περικλέων
.....
τούς Περικλεῖς
ὦ Περικλεῖς

στον Πληθυντικό*
κλίνονται κατά την Γ κλίση

[1] Κανονικά δεν έχουν πληθυντικό*

Γ3. Ουδέτερα σε –ος γεν. –ους

Θέμα σε- ες

Π.χ. τό ἔδαφος τό βέλος

τοῦ ἐδάφους τοῦ βέλους

θέμα

ἐδαφεσ- βέλεσ-

Ενικός αριθμός

τό βέλεσ- **δεν έχει κατάληξη. Μετατροπή του –ε- σε –ο-** βέλος

τοῦ βέλεσ-ος **Αποβάλλεται το-σ-. Συναιρείται ε+ο=ου** βέλους

τῷ βέλεσ-ι **Αποβάλλεται το-σ-. Συναιρείται ε+ι=ει** βέλει

τό βέλεσ- **όπως & στην ονομαστική** βέλος

ὦ βέλεσ- **όπως & στην ονομαστική** βέλος

Πληθυντικός αριθμός

τά βέλεσ-α **Αποβάλλεται το-σ-. Συναιρείται ε+α=η** βέλη

τῶν βελέσ-ων **Αποβολή –σ-. Συναίρεση ε+ω=ω** βελῶν

τοῖς βέλεσ-σι **Αποκοπή του ενός –σ-** βέλεσι

τά βέλεσ-α **όπως & στην ονομαστική** βέλη

ὦ βέλεσ-α **όπως & στην ονομαστική** βέλη

Γραμματική

Α. Σύνδεση προτάσεων ή όρων πρότασης

Περίοδος: Το κομμάτι του γραπτού λόγου που ξεκινά μετά από τελεία και καταλήγει σε τελεία

Ημιπερίοδος: Το κομμάτι του γραπτού λόγου που ξεκινά από τελεία ή άνω τελεία και καταλήγει ή σε άνω τελεία ή τελεία.

Πρόταση: Κάθε περίοδος ή ημιπερίοδος μπορεί να αποτελείται από μία ή και περισσότερες προτάσεις.

Πρόσεξε!!! Κάθε πρόταση έχει μόνο ένα ρήμα

Κύριες-
Δευτερεύουσες
Προτάσεις

Κάποιες απ' αυτές είναι κύριες (στέκονται μόνες τους στο λόγο) & κάποιες δευτερεύουσες (δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους στο λόγο).

Προσοχή!!! Σε μια περίοδο ή ημπερίοδο που έχουμε πολλές προτάσεις, μπορεί να είναι όλες κύριες. Δεν μπορεί να είναι όλες δευτερεύουσες. Πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον μία κύρια.

Β. Τρόποι σύνδεσης των προτάσεων

Οι προτάσεις μεταξύ τους συνδέονται με τρεις τρόπους:

1.με ασύνδετο σχήμα

2.με παρατακτική σύνδεση

3. με υποτακτική σύνδεση

Β1. Ασύνδετο σχήμα

Εδώ η μία πρόταση παρατάσσεται δίπλα στην άλλη χωρίς τη χρήση συνδέσμων. Η μία πρόταση χωρίζεται με την άλλη με κόμμα.

Π.χ.Ἀκηκόατε, ἑοράκατε, πεπόνθατε (= έχετε ακούσει, έχετε δει, έχετε πάθει) Α.Ε.

Ο Γιώργος πλύθηκε, ντύθηκε. Ν.Ε

Ερώτηση: Στα παραπάνω παραδείγματα, πόσες προτάσεις έχουμε;

Απάντηση: Όσα και τα ρήματα.

Παράδειγμα Α.Ε. → έχουμε τρεις προτάσεις.

Πρόταση, πρόταση, πρόταση

Παράδειγμα Ν.Ε. → έχουμε δύο προτάσεις.

Πρόταση, πρόταση

Β2. Παρατακτική σύνδεση

Εδώ οι προτάσεις συνδέονται με συνδέσμους.

Τι είναι οι σύνδεσμοι:

Είναι άκλιτες λέξεις που χρησιμεύουν για να συνδέουν, με ορισμένους τρόπους, λέξεις ή προτάσεις μεταξύ τους.

Π.χ. * Ἐγώ **και** σύ

* Ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες **καί** ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι πρός τούς πολεμίους.

για να δεις τους συνδέσμους πάτα εδώ

ή στη γραμματική σου σελ. 246, §366,367

Στην παρατακτική σύνδεση έχουμε όμοιες προτάσεις μεταξύ τους ή όμοιους όρους.

Δηλ. Κύριες με Κύριες

Δευτερεύουσες με δευτερεύουσες προτάσεις ίδιου είδους.

Οι σύνδεσμοι που συνδέουν είναι οι παρατακτικοί:

α)συμπλεκτικοί , β)διαζευκτικοί ή διαχωριστικοί, γ)αντιθετικοί ή εναντιωματικοί, δ)αιτιολογικοί, ε) συμπερασματικοί

Σχήμα: πρόταση παρατακτικός σύνδεσμος πρόταση παρατακτικός σύνδεσμος πρόταση...

Παραδείγματα

Ν.Ε. ***Ο Γιώργος πλύθηκε και ντύθηκε.** (ΚΠ+ΚΠ[2])

Α.Ε. ***Ἐν Ἀθήναις διδάσκουσι καί[3] νουθετοῦσι τούς παῖδας.** (=στην Αθήνα διδάσκουν καί νουθετούν τα παιδιά). (ΚΠ+ΚΠ)

***Ἐπισκοπῶμεν τοῦτο ἤ[4] ἐῶμεν;** (=θα μελετήσομε αυτό ή θα το αφήσουμε;)(ΚΠ+ΚΠ)

***...διδάσκοντες ὅτι τό μέν [5]δίκαιον ἔστι, τό δέ ἄδικον ἐστι** (διδάσκοντας ότι το ένα είναι δίκαιο, το άλλο άδικο) (ΔΠ+ΔΠ[6] ίδιου είδους)

Β3. Υποτακτική σύνδεση

Εδώ οι προτάσεις δεν είναι ισοδύναμες:

Μία ΔΠ υποτάσσεται σε μία ΚΠ ή

Μία ΔΠ υποτάσσεται σε μια άλλη ΔΠ διαφορετικού είδους

Οι σύνδεσμοι εδώ είναι οι υποτακτικοί:

α)ειδικοί, β)χρονικοί, γ)αιτιολογικοί, δ)τελικοί, ε)συμπερασματικοί, στ)υποθετικοί, ζ)εναντιωματικοί ή παραχωρητικοί, η)ενδοιαστικοί ή διστακτικοί

Επίσης καθ' υπόταξη συνδέουν και:

Α)Οι αναφορικές αντωνυμίες

(δες γραμματική σελ. 144, § 240 & 241 ή πάτα εδώ)

Β)Αναφορικά επιρρήματα

(δες γραμματική σελ. 245, § 363 α)

Γ) Οι ερωτηματικές αντωνυμίες

(δες γραμματική σελ. 141, § 234, 235 ή πάτα εδώ)

Δ)Τα ερωτηματικά επιρρήματα

(δες γραμματική σελ. 245, § 363 α)

Σχήμα: ΚΠ **Υποτακτικός σύνδεσμος** ΔΠ **Υποτακτικός σύνδεσμος** ΔΠ

Παραδείγματα

Ν.Ε.*[Ο Γιώργος ντύθηκε,] [**αφού** είχε πλυθεί]

ΚΠ ΔΠ **αφού**= χρονικός σύνδεσμος

---

[2] Κύρια πρόταση

[3] Συμπλεκτικός σύνδεσμος

[4] Διαχωριστικός σύνδεσμος

[5] Μέν-δέ αντιθετικοί σύνδεσμοι

[6] Δευτερεύουσα πρόταση

*[Θέλω] [**να** φάω,] [**γιατί** πεινάω] **γιατί**= αιτιολογικός σύνδεσμος

ΚΠ ΔΠ ΔΠ **να**= βουλητικός σύνδεσμος

Α.Ε *[Πολλά ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ],[**ἵνα** πορίζονται τά ἀναγκαῖα

ἵνα=τελικός σύνδεσμος

ΚΠ ΔΠ

(ασκούν πολλά επαγγέλματα, για να εξασφαλίζουν τα αναγκαία)

*[Λέγει] [**ὡς** ὑβριστής εἰμί]

ὡς=ειδικός σύνδεσμος

ΚΠ ΔΠ

(ισχυρίζεται ότι είμαι αναιδής)

*[Μένων δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν ἄρχει,] [**ὅπως** πλείω λαμβάνοι]

ὅπως=τελικός σύνδεσμος

ΚΠ ΔΠ

(Ο Μένων ήταν φανερό ότι επιθυμούσε να κυβερνά, για να κερδίζει περισσότερα.)

Άσκηση

Να χωρίσετε σε προτάσεις τις παρακάτω περιόδους, να τις χαρακτηρίσετε (κύριες, δευτερεύουσες), να κυκλώσετε τους συνδέσμους, να πείτε το είδος της σύνδεσης των προτάσεων.

1. Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.
2. Ἀπαγγέλετε Ἀριαίῳ ὅτι ἡμεῖς νικῶμεν (=αναγγείλετε στον Αριαίο ότι νικήσαμε.)
3. Φοβεῖται μή τά ἔσχατα πάθῃ (=φοβάται μήπως πάθει τα χειρότερα)
4. Ἅπαντες βοηθοῦμεν τῇ πατρίδι ἤν κινδυνεύῃ (=όλοι βοηθούμε την πατρίδα αν κινδυνεύει)
5. Ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι ἀνόητος ἐστι ὁ ἄνθρωπος (=ο μύθος φανερώνει ότι ο άνθρωπος είναι ανόητος.)
6. Ἤ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἤ σιγήν ἔχε (=ή πες κάτι καλύτερο από τη σιωπή ή σιώπησε)
7. Ὑμεῖς μέν πολεμεῖτε, ἡμεῖς δέ εἰρηνεύομεν
8. Σκοπεῖτε τοίνυν τί ἔσται τίμημα (=σκεφτείτε λοιπόν ποιο θα είναι το τίμημα)
9. Πλουτεῖ, ὀρφανούς ἀποδύει, χήρας βιάζεται
10. Ὁ μέν νοσεῖ και οὐ θεραπεύεται
11. Ἐπεί δέ οὐκ ἐπείθετο πρός τούς δικαστάς ἤγαγε.